

Póia acést'a ese totu a opt'a di — Pretiulu pentru Austria pe anu 6 fl. v. a. pe 1/2 de anu Tóte siodienite si banii de prenu-
dar prenumeratiunile se primescu 3 fl. pe trei lune 1 fl. 50 cr.; pentru alte tieri : pe anu meratiune sunt de a tramite la Re-
in tóte dílele. 7 fl. 20 cr. pe 1/2 de anu 3 fl. 60 cr. pe trei lune 1 fl. 80 cr. dactiune: Stra'a lui Leopoldu Nr. 33.

Ce e nou in tíera si lume ?

Naseudu. Uniculu deputatu alesu unisono Hoszu Elek a primitu acést'a onóre rara si va intrá in dieta. Sunt unii ómeni, carii si batjocur'a cea mai cumplita o considera de onóre. Apoi ffa dupa placulu lor!

Beinsiu. Intre romanii de aici domnesce o bucuría mare, câ-ci deputatulu nostru, pentru care ne-amu ostenitu atât'a in dieta — precum audímu — s'a asiediatu in — drépt'a.

Timisóra. Alegerea s'a amanatu éra, câ-ci lemnele inca si acuma i paru guvernului — pré scumpe.

Cetatea mamaligariloru. A fostu calumnia, câ numai Jóska bátsi e deákistu, — câ-ci si Buteanu a ocupatu locu in — drépt'a.

Lugosiu. Ungurii, consiederandu meritele parintelui Olteanu vreu sê-lu faca unguru onorariu. Macaru de l'aru face unguru de totu, câ-ci atunce dóra amu poté scapá de elu.

Naseudu. Eri s'a tienutu aici unu banchetu fórte spendidu, ce l'a datu Hoszu Elek in onórea tuturoru alegatoriloru, carii au votatu pentru dinsulu. S'au si presintatu toti afara de — unulu, carele au fostu impedeatu prin o bóla. Inse ceialati toti au fostu de fatia.

Fogarasiu. Liniscea a restabilita. Boerii carii s'au ciumurlitu de fripturele lui Benedek, acuma s'au insanetosiatu. Inse pentru aceea totusi voru remané — fripti.

Satumare. A séra intr'o adunare numerósa am datu proba de unu raru curagiu de romanu. Am fostu la cina la dlu solgabireu si acolo am redicatu unu toastu, in care am cutediatu sê dícu intre mai multi magiari câ si eu sum romanu. Apoi mai batjocuriti pe romanii din comitatulu Satumare!

Banatu. Cei doi preoti romani, carii au conferitu pentru cumperarea galeriei de icóne a lui Eszterházy, aru dorí sê deie nesce paraluie si pentru mormentulu lui Bendeguzu, inse nu scíu, unde sê tramita sumulitiele oferite.

Maramuresiu. Protocólele congregatiuniloru comitatense nu-mai pentru aceea nu se traducú in limb'a romana, pentru câ oficialii nostri romani . . . . . Se cauta unu translatoru, carele sê scía tra-duce din unguiria in romanesce.

Nemesiu romanescu.

Frundia verde, lemnu domnescu,
Eu sum nemesiu romanescu,
Si de unguni m'alipescu,
Câ-ci sum nemesiu romanescu.

Candu e vórb'a de-a alege
Deputatu, sê faca lege, —
Eu cu Pista me'nsotiescu,
Câ-ci sum nemesiu romanescu.

Candu me'nbia c'unu postu bunu,
Lasu poporulu meu strabunu,
Si cu Pista me'nfratiescu,
Câ-ci sum nemesiu romanescu.

Candu mi-vine sê me'nsoru,
De romance nu mi-e doru,
Ieu de némulu ungurescu,
Câ-ci sum nemesiu romanescu.

Si apoi la mine'n casa
Tóta lumea converséza
In limbagiulu ũngurescu,
Câ-ci sum nemesiu romanescu.

Eu jurnale romanesce
Nu cetescu, câ-ci sunt prostesci,
Ci totu unguresci cetescu,
Câ-ci sum nemesiu romanescu.

Eu-su romanulu celu mai mare,
Strigu, propunu in adunare,
Candu mi-ceru unu postu domnescu,
Câ-ci sum nemesiu romanescu.

Gur'a Satului.

Luminatorii poporului.

Comedia constitutiunala, — de pe tempulu alegeriloru deputatiloru. In trei acte. Loculu actiunei basilbaluculu Temesianopolis.

PERSÓNELE:

Basia unu omu morbosu
dar neimpacatu cont-
rariu alu romaniloru
BuzErides Romano-
fagu satrapu I-lea si
loctiitoriulu lui Muratu
Caransebesiades }
Eljenhelyesugy- }
vanfy de fardeca- }
racteresci. }
Cavaleru Senede- }
samegescu }
Ciceru Dolambrau- }
rosiesculu }
Lotterias Douepo- }
calescu de Ivas- }
coviciades }
Optsuteflorinescu
Mis-El — de Wir-
neriades
Gurasparta Scio-
pescu de Wirkne-
riades
Cambrinu Treidie-
cidemiiperdutescu
unu candidatu pecalitu
Douefatiescu Da-
maschiades unu tie-
ranu din Petromanu

d. Murat.
d. Or-Oszla-mos.
d. Retioiu.
d. Dr. E. Giciu.
M. Miklós.
d. J. Petrofitoriu Serman.
d. Sir Boll-O-Canu.
Blondinu.
d. Wirk-Licher-Nar.
d. Patruica.

Mai multi profeti mintinosi. O multime de comi-
sari, persecutori, panduri, padurari cu fokosi, ne-
gece, pusi si pistóle, mai multe companie de catane.
In fine romanii alegatori din mai multe cerc. elector.
ca unu poporu parasitu, sedusu, insielatu si tradatu
cu prea pucini *parinti* credintiosi.

ACTULU I.

(O sala mare cu galeria, in medilocu o mésa
verde lunga, o usia nainte si dóue laterale.)

Curtesanii si sclavii lui Muratu stau toti in pi-
cióre cu ochii tientiti la usi'a din drept'a. Afara se
aude poporul romanu gemendu si suspinandu. Usi'a
se deschide curtesanii si sclavii si-facu metania, si
remanu toti in pusetiunea inburitiata. Pista — unu
servitoriu alu dlui BuzErides intra pe usia, si pri-
vindu peste rotundímea imburitiatiloru, ochiesce
voluminós'a imburitiatura alui Caransebesiades, lu-
chiama pe nume si ésa. Caransebesiades cu o opin-
titura strordinaria si-lasa pusetiunea si merge la
porunca. Ceialalti inca se scóla, si-ascutu urechile
la gemetulu si suspinele poporului, apoi se sghimbóia
unulu la altulu, si tacu toti. Dupa câte va minute
usi'a de nou se deschide, curtesanii si sclavii facu a

dóu'a metania, candu privescu in susu, vedu naintea
loru pre dlu BuzErides carele aretandu-i-le coltii le
face semu a se sculá, dlu Caransebesiades stá la
spatele lui.

Cic. Dolamobrauosiescu (sculandu-
se din preuna cu ceialalti) Sê traiésca Mari'a
Vóstra! Eljen! Sê traiésca!

Corulu ... éscá! — éscá... éscá Maria
Naltiei Vóstre! ilien!

Caransebesiades (din deretru li dá
semnu ca sê vina la sarutare de mana. Curtisanii si
sclavii se prerindescu, Maria sa inse li întórce —
sêiertati — dosulu, intr' aceea Caransebesiades nein-
cetatu se rinjesce si face bale la gura recherisindu:
Eljen! helyes! ugyvan! Eljen Nagysád!

Buz. Dracii mei! Eu vedu, cá voi sunteti
slugii mei cei mai credintiosi, vi marturisescu cá
servilismulu (pricepe servitiulu) vostru cu atátu mi
e mai placutu si-lu primescu din partea vóstra, in-
cátu o astfelu de — virtute n'am potutu aflá nici la
o inteligintia a celora alte soiuri colocuitorie
din basibuluculu méu.

Carans. Eljen! helyes! ugyvan! (face
semnu si celora lalti sclavi alu companiei).

Sclavii. Sê traiésca Nalti'a Mariei Vóstre!
Asié e! Jivio! (Afara inca intona poporul rom:
„Asié e Maria Ta!“

Buz: Acést'a o scíu eu, o scíe Prea Santi'a Ma-
rieci sale d. Basiu, o scíu toti vungurii, o scíti voi. o
scíe poporul vostru hel prostu (a priceputu:
celu de rondu) si o scíe tóta lumea unгурésca.

Carans. si sclavii (uni sono.) Eljen!
helyes! ugyvan!

Buz. Si tocmai pentru cá mi-ati aretatu si mi
aretati atat'a servilismu (pricepe: serviu) placutu,
si fiindu cu voi si pre poporul vostru lu pecaliti
(cuventu nou compusu de Mari'a sa in locu: „du-
ceti pe cale“) unde recere interesulu lui, afar'
de aceea avendu eu mai vertosu in viitoriu
mare lipsa de servilismulu (pricepe ca mai
susu) vostru m'am intrepusu eu la locurile cele de
totu prea susu ('nalte) de vi-amu procuratu (se uita
la cruciuliti'a dlui Cav. Senedesamagescu,
si apoi la Cic. Dolamobrauosiescu) aceste
daruri prea frumóse si scumpe. Er'voi ceialalti,
cari inca n'ati avutu fericire a capetá ceva ki-
túntetis, nu desperati, cá éta alegerea deputatiloru
ni stá 'nainte. Pe-caliti dara poporul romanu,
ca sê aléga de deputatu pre dlu Jani Csarivari, cá
elu este mundru si frumos, mare si grosu cu mus-
tetie pödróluite si nu pre hela Mocioni, care este
micu, asié de micu cátu nici nu póte face lege?
Ha? si apoi aduceti-ve aminte si de aceea, cá Mo-
cioni si cu Babesiu hela pre care noi l'amu tie-
patu din slujba, sê lupta cu noi, si nu voescu sê ne
lese, ca noi sê ve dirigemu scólele vóstre, si sê intro-
ducemu in de limb'a nóstra vungurésca.

Carans. Face semnu a face matania si-i sarutá lab'a. Sclavii sê arunca pe fatia, sê scóla si sê prerondescu — dar' o! nefericire, Buz. toc-mai in clipit'a aceea sê-intórce a trei óra — se ertati — dosulu, si-si sufla nasulu.

Sclavii (cu toti) Eljen! Sê traiésca! Jivio!
(Cortin'a se lasa.)

ACTULU II.

Scen'a 1.

(Cerculu electoralu. Prin tóte comunile se vedu pe la casele preotiloru buti cu vinu si rachi, stindarde in tricolorulu magiaru. Poporulu bea si manca. Partea mai mare se tavelesca morti de beéti pe pamentu. In C. la cas'a preotulu s'aude o voce numerandu pan'la 800 dupa acea putintea linisce, si indatá esa afar' din casa dlu. Wirk. si cu Sir Boll-O-chan. Ambii se suia intr'o carutia cu patu cai. Sê vedu apoi cutrierandu totu cerculu. Mai adesori se audu pe la casile preotiloru voci numerandu 100,200 si apoi éra tacere. Pretotindene a poporu beétu.

Scen'a 2,

Unu castelu cu o curte mare. Prin curte se vedu mai multe buti cu vinu, rachi, stindarde.

Treidiecidemiperd. Da! da! scumpii mei (si-duce a minte de sumele enorme ce l'au constatu acesti scumpii!) eu vreau si trebuie se fiu astadata deputatu macar se me constea tota avutí'a mea.

Unu programu mai lamuritu si amplificatu decátu alu meu, cu greu se va mai aflaandu. Ér de voiu reesi: atunci o luna tienemu aldomasiu si toturor'a se va multiplicá sum'a ce a primit'o acum. Acest'a e programulu meu!

Sir Boll-O-Chanu (face socot'a in capu $5 \times 800 = 4000$ frt — 1 protopopiatu. Ceialalti inca facu socot'a pe degete. In fine imbratiosiári si sarutári.

Scen'a 3.

Multíme de poporu poliglotu totusi, majoritatea romana, impartiti in trei grupe pe langa trei stindarde. O compania de infanteristi cari se vedu a-si-dá tóta trud'a — din preuna cu câtí-va persecutori — a aduná pre toti romanii pe lunga stindardulu magiaru, — sub stindardu se légana unu protopopu cu péna in palaria, si cu dóu e pocale de vinu in mana, gangavindu cu o voce regusíta.

Prot'a nu e altulu decatu J. Petrufetioru Sermanu, pre carele conducatorii romani din Banatu, — din preotu suspendatu de ierachi'a serbésca — l'au facutu protopopu. Se mai vede printre poporu si unu tieranu din Petromanu; dar despre acest'a nimenea nu scéle nimicu sê spuna, cá dinsulu la inceputu a avutu colóre ivacicoviada, dupa acea natiunala, ér la alegere s'a demaschinatu.

ACTULU III.

Scen'a 1.

(Ca si la actulu 1. o sala mare cu usiele incuiete pe usie se vedu nesce ieroglife in form'a ure-

chiloru lungi si nesce nasuri lungi de desubtu nesce buze umflate. Pe naintea usieloru in ambitu se preambila sclavii si curtesanii.) In fine esa Pist'a. Sclavii i se inchina, si lu-intréba: Potu capetá audientia la Mari'a sa d. satrapu? S'aude din launtru o voce: „Kergesd öket!“ Pist'a le talmacesce pe romania cá: Mari'a sa nu-i acasa, dar li-a lasatu ceva in scrisu.

Scen'a 2.

Sclavii se vedu caletorindu. Toturor'a li se arata ca fontóma Juda vendietoriulu, li dá sfatu a-lu imitá pana in sfersítu.

Scen'a 3 si ultima.

Poporulu romanu din basibuluculu intregu se descépta, si observéza, cá multi sunt chiamati, dar putíni alesii!

Caransebesiades si cu consortii sci: Senedesamagescu si Dolamobraurosescu promitu concurgerea loru si la tégulu Beciche-recului micu, unde se voru vinde gorove ce au remasu necautate la tégulu din Pest'a. — Toti trei mai uréza odata Eljen! helyes! ugy van!

(Cortin'a cade.)

Finea va urmá la sinodulu din Sibíu.

TANDA si MANDA.

- T. Ce e nou frate Mando?
M. S'a deschisu diet'a.
T. Fostu-ai de fatia la deschidere?
M. Fostu.
T. Si ce ai vediutu acolo?
M. Lucru mare.
T. Cum asié? Dóra deputatii nostri...
M. Nu mai siedu la olalta, ci care incatrâu.
T. Asié dara nu sunt de o partida.
M. Ba, majoritatea se tiene de una si aceea-si partida.
T. De care?
M. De drépt'a.
T. Indata me si ducu sê li taiu portretele din tabloulu anteluptatoriloru natiunali.
T. Da Zsiga bátsi n'a vorbitu ceva in dieta?
M. Nu, pentru cá din galeria nu este iertatu a vorbi.
T. Asié dara n'a intratu. Frumosu.
M. Si in diet'a trecuta potea sê faca asemenea faptu frumosu.
T. Facea mare paguba cuiva, déca nu intrá.
M. Cui?
T. Crismariului din bufetu.

La deschiderea dietei.

Visieu Guleru ca unu nou Mariu plange in departare pe ruinele — celoru două mâji de clisa.

Richardu Puscastele: O tiéra pentru unu mandatu de deputatu!

Zsiga bátsi: Sê intru séu sê nu intru? Me ducu susu in galería!

Toma: N'am capetatu nici unu votu!

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoru: **Iosifu Vulcanu.**

Cu tipariulu lui Emericu Bartalits in Pest'a.